

PIRKA-HAAVANHOITOKENGÄN KÄYTTÖKOKEMUKSIA TYKSISSÄ

- Tyksissä käytetään haavanhoitokenkänä ainoastaan Pirka-kenkää.
- Käytössä on perusmalli (210), takaa kevennetyt kengät (211 ja 211-AK) ja edestä kevennetty kenkä (212).
- Haavanhoitokengän avulla kevennyshoidossa vältetään monesti kipsin (vetoketjukipsi, erilaiset puettavat lasikuitukipsit) käytöltä, jonka monet potilaat kokevat hankalaksi.
- Tyypillisimmät diabeettiset jalkahaavat Tyksin jalkapotilailla sijaitsevat I-varpaassa, kantapäässä ja päkiässä (metatarsaaliluiden distaalipäässä). Haavat ovat monesti neuropaattisia, jolloin niiden hoidossa keskeisin asia on keventäminen eli paino pitää saada lähes kokonaan poistetuksi haavauma-alueelta, jotta haavalla on edellytykset parantua.
- Pirka-haavanhoitokenkään on helppo tehdä tarvittavia kevennyksiä. Esimerkiksi, jos haava on I-varpaan dorsaalipuolella IP-nivelen kohdalla, Pirka-kengän sisäpohjaan tehdään oikealle kohdalle kevennys, joka nollataan hiomalla, jottei teräviä reunoja jää, ja pohja saadaan näin jalkaan sopivaksi. Jos käytetään kenkään saatavaa paksumpaa sisäpohjaa, esim. 12mm, kevennys siihen tehtynä on usein riittävä. Monesti jalan etuosassa olevan haavan hyvä kevennys saadaan aikaiseksi käyttämällä etukeventeistä kenkää, johon voidaan tarvittaessa vielä tehdä lisäkevennyksiä tai lisätä tukirakenteita.
- Kengän sisäpohja on todellakin helposti irrotettava, mikä mahdollistaa tarvittavien materiaalien lisäämisen vaivatta sisäpohjan alle.
- Kun potilas on isokokoinen, kevennyksien on luonnollisesti oltava suuria/paksuja, jotta kevennysvaikutus todellakin saadaan aikaiseksi. Tällöin sisäpohjasta tulee helposti melko paksu ja kengän jalassa pysyminen saattaa tulla joskus ongelmaksi. Tähän ratkaisuksi auttaa monesti pienen mediaalisen kaarituksen lisääminen sisäpohjan alle ja kantaosan hiominen kuppimaiseksi, jolloin kantapää laskeutuu hieman alemmas. Toki pieni Pirka-kengän kehitysehdotus olisi tämän ongelman ratkaisemiseksi myös mielessä, eli voisiko kangasosaa tehdä korkeammaksi, jolloin paksumpien kevennyksien tekeminen onnistuisi paremmin.
- Koska Pirka-haavanhoitokengän ulkopohja on jäykkä ja taipumaton, saattaa esimerkiksi varpaan tyven haavauman hoidoksi riittää pelkkä kenkä, koska tällöin saadaan haavasta kokonaan sen liike ja venyntyminen poistetuksi, ja haava pääsee rauhassa paranemaan. Tietyntyppisten murtumien hoito ja jalkaoperaatioiden jälkihoito Pirka-haavanhoitokengällä toimii monesti myös hyvin.
- Kantapäässä olevat diabeettiset jalkahaavat ovat myös yleisiä. Niiden keventämiseen ollaan käytetty myös Pirka-haavanhoitokenkää, joko perusmallia tai takaa kevennettyä kenkää, potilaasta ja haavaumasta riippuen. Monesti takaa kevennetty kenkä, johon tehdään vielä kevennys haavauman kohdalle on paras kevennyshoito. Taka- ja etukeventeisten kenkien kanssa monet Tyksin potilaista käyttävät tasapainon tukena ja kevennysvaikutusta lisäämään kyynärsauvoja tai kävelykeppiä.

- Iskeemisiä haavaumia tai sekamuotoisia jalkahaavaumia on myös paljon, ja niidenkin hoidon ja paranemisen kannalta on tärkeä huomioida, ettei kenkä paina tai hankaa haavaumakohtaa. Pirka-kengän päällismateriaaliin on helppo leikata tarvittaessa esim. reikä haavauman kohdalle. Haavoja on usein vaivaisenluun kohdalla tai jossakin jalan ulkosyrjällä, ja tärkeä osa niiden hoitoa on todellakin huomioida jalkine, mitä käytetään. Kaikki potilaat eivät anna leikata reikää omaan kenkään, joten tällöin annetaan Pirka-kenkä, johon reikä tai tarvittava kolo tehdään, ja näin haavan paranemista ehkäisevä hankaus/paine saadaan poistetuksi.
- Pirka-haavanhoitokenkä on helppo pukea ja pitää puhtaana (40 asteen vesipesu). Samaa kenkää voidaan mahdollisesti käyttää myös useammalle potilaalle. Kantakappi pysyy pesuista huolimatta hyvänä!
- Monet potilaat ovat kertoneet ja huomanneet ulkopohjan erittäin hyväksi, kun se on pitävä ja kestävä.
- Kaiken kaikkiaan Pirka-haavanhoitokenkä on siis todella tärkeä osa diabeettisten jalkahaavaumien hoitoa Tyksissä!

Terv. Jalkaterapeutti Satu Dufva
Tyks, sisätautien pkl

Heikki-Jussi Laine
Ortopedian ja Traumatologian erikoislääkäri
Tays kirurgian klinikka

Jari Peltonen
Lääkintävahtimestari
Tays kirurgian poliklinikka

HAAVANHOITOKENKÄ

Hoitokenkää käytetään Tays:ssa erilaisissa jalkaterän ja nilkan alueen sairauksien hoidossa. Tärkeimmät alueet ovat diabeetikoiden jalkahaavaumat, chargot, sekä leikkausten jälkeiset kevennyshoidot.

Diabetes jalkahaavat

Kevennyksenkenkä kuuluu tärkeänä osana diabeteksen aiheuttamien jalkahaavaumien ortoosihoidon jatkohoitona. Ennen kuin haava on umpeutunut täysin, siirrytään hoitokenkään, johon tehdään kevennys. Kenkään tehdään pohjallinen, materiaalina käytetään esim. Plastazotea vahvuudeltaan 12 mm. Pohjalliseen tehdään läpiaukko, joka on hieman suurempi haavan läpimittaa. Hoitoaukko täytetään vanulla ja pohjallisen päälle laitetaan toinen Plastazote vahvuudeltaan 3 mm, joka kiinnitetään kaksipuolisella teipillä. Näin haavan kohta ei painu hoitoaukkoon.

Riittävän paksu, kunnolla keventävä pohjallinen vaatii kengältä laajuutta, jossa on tarrakiinnityksellä mahdollisuus säätää sisäpuolen kokoa. Tällainen kevennys ei ole sopivaa laittaa muunlaiseen kenkään, koska ahtaassa kengässä kevennys aiheuttaa enemmän haittaa kuin hyötyä. Laajuutta pitää olla pituutena, leveytenä ja korkeutena. Ilman säätömahdollisuutta olevissa kengissä erityisesti kärkeosan ja päkiän alueelle tulee helposti puristus, joka lisää jalkaterän turvotusta.

Hoitokenkää on saatavilla etu- ja takakevennettynä, sekä suoralla pohjalla. Valinta tapahtuu käyttötarkoituksen mukaan.

Diabeetikoilla on suuri riski saada hiertymiä kengistä, myös hoitokengistä, mutta meillä käytössä olevasta ei ole tullut ainoatakaan komplikaatiota tietoon. Kengässä on huomioitu kohdat, jotka ovat siten suojattu, että hiertymiä ei pääse tapahtumaan.

Hoitokengän täysin jäykkä pohja edesauttaa jalkahaavaumien paranemista osaltaan, koska haava ei venyty niin kuin taipuisa pohja tekee. Tästä syystä kenkä soveltuu myös erinomaisesti jalkapohjan plastiikkakirurgisten ihonsiirtokohtien kevennyshoitoon.

Diabeteshaavan hoito voidaan aloittaa myös hoitokengällä, jos erityisiä hoito-orteeseja ei ole saatavilla. Hoito on myös riskitön, koska se ei vaadi hoitajalta mitään erikoisosaamista, kuten kevennyksiksi jne. Tämän tyyppisen hoidon voi aloittaa kuka tahansa hoitoalan henkilö. Tärkeää onkin että hoito aloitetaan heti pienenkin haavan ilmaantuessa.

Chargot-jalka

Diabeetikoiden Chargot-jaloissa on syntynyt yleensä siinä määrin hankala deformiteetti, ettei valmisortooseja ole mahdollista käyttää. Näissä tapauksissa hoitokenkä on ainoita mahdollisia jalkineita jota voidaan käyttää, enenkuin potilaalle valmistetaan yksilöllinen kävelykenkä.

Post-operatiivinen hoito

Etukevennetty tukevapohjainen kenkä toimii erinomaisesti hallux valgus ja metatarsaali osteotomian jatkohoitona.

Loppuraportti PIRKA kipsikengän (malli 214) kehitystyöstä ja tutkimuksesta Jorvin sairaalassa ajalla 1.3.2003-30.9.2003

PIRKA kipsikengä (malli 214), avo- sekä umpikärkinen, on todettu ortopedien ja hoitohenkilökunnan sekä käyttäjien taholta erittäin toimivaksi.

Ko. kenkä on käyttäjäystävällinen materiaalinsa sekä helppokäyttöisyytensä puolesta. Myös ulkonäkö tyydyttää potilaita.

Pohjan muoto on potilaskyselyissä todettu toimivaksi. Tukevuus optimaalinen verrattuna muihin markkinoilla oleviin malleihin. Negatiivinen palaute on 0%, positiivinen 100%.

Kengän kestävyys on yllättänyt positiivisesti. Kierrossa on kenkiä, joita pesty useammin kuin kolmasti. Repeämiä ei palautetuissa kengissä ole ilmennyt.

Pesulämpötilana on ollut valmistajan ohjeen mukaisesti 40 astetta, pesun jälkeen kengät ovat olleet todella puhtaita. Jos palautetuissa kengissä on ollut eritteitä pesulämpötilana on ollut 60 astetta, vaurioita ei ole ollut.

Lääketieteellistä tai hoitotieteellistä negatiivista palautetta ei ole tullut tietoon.

25 vuoden immobilisaatio hoitokokemuksella voin lämpimästi suositella kyseistä kipsikengää.

Olli Laikkala
Lvm Jorvin sairaala, kir.pkl HUS
Espoo 1.10.2003

Juha Uusitalo/Pirka-Kenkä

Suomalainen haavanhoitajalkineiden kehitys ja testaus on ollut pitkä prosessi, joka jatkuu edelleen yhteistyössä yliopistosairaaloiden alan johtavien asiantuntijoiden kanssa. Näin olemme päässeet parhaaseen lopputulokseen, jossa on erityisesti huomioitu kengän käyttötarkoitus, kohderyhmät ja kengän muunneltavuus, jonka ansiosta voidaan tehdä paremmin yksilöllisiä muutoksia asiakkaiden omien tarpeiden mukaisesti. Tämä mahdollistaa kotimaisten haavanhoitokenkien käytön myös sellaisissa terveyskeskuksissa, vanhainkodeissa ja laitoksissa, joilla ei ole käytettävissä jalkojenhoitajan tai lääkintävahvistimestarin asiantuntemusta ja työvälineitä.

Pirka haavanhoitokengät ovat suomalaista käsityötä parhaimmillaan. Materiaalit kengissä ovat korkealuokkaisia. Päällismateriaalina käytämme Finlaysonin valmistamaa likaa hylkivää ja hyvin mekaanista kulutusta kestävää puuvilla-polyesterikangasta. Sisäpinnassa on kulutusta kestävä ja haavaeritteitä hylkivä polyesterineulos. Kiinnitystarrat ovat ISO 9000 standardin mukaiset, kestävät ja turvalliset. Kevennyspohjallinen on helposti irroitettava Luna kevytsolukumi, jonka umpisoluisuus estää olennaisesti pohjallisen bakteerialustana toimimisen ja mahdollistaa yksilöllisten kevennysten tekemisen. Ulkopohja on joustavaa ja tärinää vaimentavaa kumiainesta. Ulkopohjassa on huomioitu luistamattomuus, joka lisää kengän turvallisuutta myös iäkkäämmillä henkilöillä. Edestä ja takaa kevennetyissä malleissa on välipohja tuettu teräsvahvikkeella taipumisen ja katkeamisen estämiseksi.

Korkealuokkaisten materiaalien ansiosta haavanhoitajalkineita voidaan pestä useita kertoja niiden kuitenkin säilyttäessä toimivuutensa. Esim. kengän käytön kannalta olennaisen tärkeä kantakappi pysyy hyvin muodossaan toistuvassakin käytössä.

Tuotesuunnittelussa ja materiaalivalinnoissa olemme pyrkineet kengän pitkään käyttöikänsä ja kokonaistoimivuuteen. Pirka haavanhoitokengät sopivat kumpaankin jalkaan. Kokoja on kuusi ja malleja neljä, joista on vielä erilaisia muunnoksia.

Haavanhoitokenkien käytöllä saadaan huomattavia kustannussäästöjä hyvien hoitotulosten muodossa sekä työ- ja materiaalisäästöjen ansiosta.

Ainoat kotimaiset haavanhoitokengät valmistetaan Oriveden kenkäkaupungissa suomalaisella ammattitaidolla korkealuokkaisista materiaaleista. Näin voimme ylpeinä käyttää kengissämme avainlippua.